

L a p s z e m l e.

(S. K.) Adatok Csehország erdészeti statisztikájához. A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ vázlatos ismertetést közöl az 1885-ben Prágában megjelent „Beiträge zur Forststatistik von Böhmen“ nyomán a cseh királyság erdő- és mezőgazdasági statisztikája köréből.

A mű tárgya két főrésze oszlik. Az első leíró részben az általános erdészeti viszonyok vannak tárgyalva; a második részben pedig 3 fő táblázatban az állandó kataster adatai szerint, az erdő területét tünteti fel, birtokviszonyok és fanemek szerint elkülönítve és viszonyítva az összes területhez, továbbá az üzemet s gazdálkodási módot, a megfelelő átlag évi növedékeket és végül a fatermelést és termelési árakat. A műhöz hat térkép van mellékelve. Ezekben az erdőálladék, magassági viszonyok, a tenyészeti határok, a fanemek (tülevelűek, lombosok és elegyes erdők szerint feltüntetve) viszonya az összes erdőterülethez százalékokban kifejezve vannak grafikailag szemléltethetővé téve.

Az adatokat dr. Kořistka a mező- és erdőgazdasági statisztikai hivatal főnöke és dr. Bernát a statisztikai hivatal titkára dolgozta fel.

Csehország területének felosztása e műben 11 vidékre (Gebiet) van beosztva. Csehország mint e 11 vidék összesége 5,195.426 *ha*, azaz 9,229.650 kat. hold területet képvisel.

A területnek a művelési ágak szerint való beosztását illetőleg az állandó kataster (1850-ki állapot) adatai a következők: szántóföldek, rétek, tavak és kertek 3,077.653 *ha* (5,348.961 kat. hold); legelők és bozót 382.303 *ha* (664.443 kat. hold); erdő 1,507.730 *ha* (2,630.435 kat. hold); összes művelés alatt álló terület 4,967.686 *ha* (8,633.838 kat. hold); terméketlen terület 227.740 *ha* (395.012 kat. hold).

Az ország erdőterülete az összes terület 28·4°/_o-át képezi.

Az 1875. évi adatok szerint az erdőterület 1850-től 1875-ig 33.212 *ha*-al (57.723 hold) megapadt, a mely vesztség 5·20 százaléknak felel meg. E vesztség birtokviszonyok szerint felosztva, csak a kisbirtokosságot (26.797 *ha* = 46.573 hold = 8·74°/_o-al), a községeket és testületeket (7.046 *ha* = 12.246 hold = 2·48°/_o-al) sujtja, míg ellenkezőleg a nagybirtokosság erdőterülete 631 *ha*-al (1.097 hold) megszaporodott, a mi 0·07°/_o-nak felel meg.

Az erdőterületnek birtokviszonyok szerint való felosztása tekintetében 1,474.518 *ha* (2,552.712 kat. hold) mostani erdőállomány mellett esik: a nagybirtokosságra 920.458 *ha* (1,599.756 hold) = 62·4°/_o; a községi és testületi (holt kézen lévő) erdőkre 276.250 *ha*

(480.124 hold) = 18·7⁰/₀; a kisbirtokossági erdőkre 277.810 ha (482.844 hold) = 18·9⁰/₀.

A nagybirtokossági erdőkből az 1875. évi adatok szerint a hitbizományi javakra 352.629 ha (612.869 k. hold); hűbéri javakra 7.947 ha (13.801 k. hold); allodiális javakra 559.827 ha (953.979 kat. hold) esik.

Megjegyzendő, hogy a hitbizományi javak összesége 1880-ban már 381.613 ha-t tett ki.

A legnagyobb erdőbirtokok tulajdonosai az 1880-ki állapot szerint a következők:

Ő Felsége magántulajdona 16.464 ha (28.610 hold-al); Schwarzenberg Adolf herczeg 100.724 ha (175.024 hold-al); Mannsfeld Colloredo József herczeg 45.995 ha (97.927 hold-al); Fürstenberg Egon Miksa herczeg 31.075 ha (54.000 hold-al); Clam-Gallas Ede gróf 27.050 ha (47.006 hold-al); Waldstein-Wartenberg Ernő gróf 25.336 ha (44.027 h.-al); Bugnoy Károly gr. 20.725 ha (36.014 h.-al); Lichtenstein János herczeg 19.484 ha (33.858 hold-al); Chudenitzi Čermin Jaromir gróf 17.304 ha (30.070 hold-al).

A községi és testületi erdők birtokállománya az állandó kataster 1850. évi adatai szerint: községeké 183.577 ha (329.057 hold); püspökségek, egyházak és kolostoroké 69.298 ha (120.440 hold); iskoláké 1.148 ha (1.995 hold); alapok és alapítványoké 29.273 ha (50.876 hold); összesen 283.296 ha (502.368 hold).

A községek között legnagyobb birtoka van: Pizek városnak 5.763 ha (10.014 hold); Bergreichenstein városnak 4.700 ha (8.167 h.); Pilzen városnak 3.236 ha (5.623 hold); Joachimthal városnak 3.050 ha (5.300 hold); Elbogen városnak 3.006 ha (5.224 hold); Komotau 2.814 ha (4.890 hold).

Az egyházak, kolostorok és alapítványok között a legnagyobb erdőbirtokkal birnak: a prágai érsekség 15.725 ha (27.325 hold); a prämontrei rend 11.986 ha (20.828 hold); a szt. Benedek rend 6.275 ha (10.904 hold); a prágai érsekségi káptalan 6.124 ha (10.642 hold); a hradsini cs. kir. hölgyalapítvány 5.707 ha (9.917 h.); a Cistercita rend 5.039 ha (8.756 hold).

Érdekes képet nyújtanak a fanelek elterjedési viszonyait tárgyaló kimutatások. Eszerint van az 1850. évi adatok szerint: túlevelü erdő 1,205.530 ha (2,085.211 hold), azaz 81·7⁰/₀; lombos erdő 89.731 ha (164.952 hold), azaz 6·1⁰/₀; elegyes erdő 179.277 ha (311.542 hold), az 12·2⁰/₀.

Az elegyes erdőknél dr. Kořistka a túlevelüeket 90·9⁰/₀, a lombosokat 9·1⁰/₀-ra becsüli.

Uralkodó fanemek a lúczfenyő, jegenyefenyő, erdeifenyő és vörösfenyő; a lombfák között a bükk (39⁰/₀), tölgy (28·7⁰/₀), nyír (19·8⁰/₀), nyár és fűz (7·3⁰/₀).

Az üzemmódok felújítási és kihasználási módjára felvilágosítást nyújtanak a következő adatok: szálerdő 95·4⁰/₀, sarjerdő 4·6⁰/₀, a 80 éven felüli szálerdő 34·6⁰/₀, 80 éves és azon aluli 47·9⁰/₀, szállalva kezelt erdő 17·5⁰/₀, 20 éven felüli sarjerdő 64·2⁰/₀, 20 éves és azon aluli 35·8⁰/₀.

Ez adatokat illetőleg megjegyzendő, hogy a szállaló üzem főképp a kisbirtokossági erdőkben folytattatik.

Az erdőgazdaság alapelveit illetőleg egy erre vonatkozó táblázatos kimutatás adataiból közöljük, hogy 1,095.344 *ha*-on (1,903.708 hold), azaz 74⁰/₀-nyi területen tartamos, 379.174 *ha*-on (659.004 hold) 26⁰/₀ területen pedig a szünetelő üzem van alkalmazásban, továbbá, hogy 997.398 *ha* (1,733.477 hold = 67⁰/₀) rendszeresen üzemtervszerűleg, ellenben 477.120 *ha* (819.234 h. = 33⁰/₀) területen csak tapasztalatok alapján üzetik a gazdálkodás, a szünetelő és rendszertelen gazdálkodás vádjára főképp a nagybirtokosság, községek és testületek kisebbszerű birtokait illeti.

A növedéki viszonyok megvilágítására álljanak itt a következők: évi átlagnövedék szálerdőnél *ha*-ként 2·9 *m*³, egészben 4,091.700 *m*³; sarjerdőnél *ha*-ként 2·4 *m*³, egészben 162.032 *m*³; összes évi átlagnövedék *ha*-ként 2·9 *m*³; egészben 4,253.741 *m*³.

Ebből esik a szálerdőknél tűzifára 59⁰/₀, műfára 41⁰/₀, a sarjerdőknél tűzifára 80⁰/₀, műfára 20⁰/₀, összesen a tűzifára 59⁰/₀, a műfára 41⁰/₀.

Az erdőtenyésztésnél a mesterséges erdőfelújításnak nagy szerep jut, bár sok helyütt a nagyobb kiterjedésű erdőknél, valamint a kisbirtokosságnál a természetes felújítás előnyben részesül. Általában véve nagy gondot fordítanak az erdőtenyésztésre és sok helyt valóban mintaszerű berendezésekkel találkozunk. A nagybirtokosok ingyen magvak és csemeték kiosztásával szintén hathatósan elősegítik a kisbirtokos parasztság erdőművelését. Nagyon el van terjedve a fás mezőgazdaság is.

Az idegen fajok tenyésztése tekintetében az említett mű felvilágosítást ad arról, hogy *Pinus Strobus* mindenütt jól tenyészik és Tetschen környékén szép 50—60 éves állabokat képez, azonban a *P. austriaca*-val tett kísérletek nem mindenütt sikerültek. Az *Abies Douglasii* újabb időben mind jobban tért hódít. Szintugy sikerült kísérletekről van említés téve az *A. canadensis*, *Nordmaniana* és *grandis*-sal s a lombfák közül a *Juglans nigra*, *Quercus alba*, *monticola* és *rubra*-val.

Az erdőrendezés terén Csehország minden ujat, a mi jónak mutatkozott elfogadott. Újabb időben a szász rendezési módszer, mely az egyes állabokra helyezi a súlyt, lett uralkodóvá és mindinkább tökéletesedik a behozott revíziók folytán.

A lakosság és erdőterület viszonyát illetőleg 1,242.956 tűzhely, és 5,560.819 lakos mellett esik 100 lakosra 26·5 *ha* (46 hold), egy tűzhelyre 1·19 *ha* (2·06 hold), viszont 100 *ha*-ra (173·8 hold), az összes területből esik 107·1, az erdőterületből 377 lakos.

A tényleges fatermésből esik 100 lakosra átlag 49·1 m^3 tűzifa, 31·2 m^3 műfa, összesen 80·3 m^3 fa; egy tűzhelyre 2·20 m^3 tűzifa és 1·39 m^3 haszonfa, összesen 3·59 m^3 fa.

Dr. Stammnak 1856. évben összeállított adatai szerint a cseh erdők a mellékhaszonvételek hozzászámításával együtt 20,780.000 frtot és 30% termelési költség levonásával 11.778.000 frt tiszta jövedelmet adnak. A mai faárakat és az 1875-ki fatermelés nyers jövedelmét illetőleg 1,474.518 *ha* összes erdőterület mellett a termelt fának nyers pénzértéke 19,965.196 frtra tehető. Az átlagárak m^3 -ként az erdőben a következők: kemény tűzifa 4 frt 44 kr, lágy tűzifa 3 frt 22 kr, kemény műfa 9 frt 85 kr, lágy műfa 6 frt 52 kr.

A faárak emelkedésére nézve érdekesek a következő adatok: a bustehradi császári uradalomban 1 ürméter puha hasábfá (a 30"-es hasából szerint átszámítva) került: 1671—1700-ig 17 krba, 1701—1740-ig 24 krba, 1741—1800-ig 85 krba, 1801—1850-ig 1 frt 47 krba, 1851—1871-ig 3 frt 30 krba.

Az egész országra nézve a legutóbbi időig a tűzifára nézve a következő átlagárak jegyezhetők fel: 1. kemény tűzifa ürmétere 1828—1839-ig 2 frt 02 kr, 1839—1850-ig 2 frt 30 kr, 1850—1854-ig 3 frt 49 kr, 1866—1871-ig 5 frt 06 kr; 2. lágy tűzifa ürmétere 1828—1839-ig 1 frt 50 kr, 1839—1850-ig 1 frt 84 kr, 1850—1854-ig 2 frt 73 kr, 1866—1871-ig 4 frt 03 kr.

Az 1873-ki közgazdasági válság, az 1879-ki németországi magas favámok és kedvezőtlen vasuti díjtételek bénítólag hatottak a műfa árakra, azonban a sűrű népesség, a kifejlődött és virágzó ipar ellensúlyozták e jelenségeket, mint az a következő adatokból is kitűnik, (1875-ki adatok, az árak helyt erdőben értendők).

Értékesítették kemény tűzifából 4 frt 44 kr m^3 -kénti áron 248.188 m^3 , 1,201.672 frt értékben; lágy tűzifából 3 frt 22 kr m^3 -kénti áron 2,445.047 m^3 , 7,863.970 frt értékben; kemény műfából 9 frt 85 kr m^3 -kénti áron 92.779 m^3 , 9,926.085 frt értékben; lágy műfa 6 frt 05 kr m^3 -kénti áron 1,639.750 m^3 , 9,926.085 frt értékben; összesen 4,425.764 m^3 , 19,965.196 frt értékben; vagyis műfáért 10,839.554 frt, tűzifáért 9,125.642 frt.

Csehország 1500 fűrészműve 1875-ben körülbelől 614.000 m^3 fűrészárut dolgozott fel. A zsindelykészítés részint kézzel, részint gépekkel 7—8 millió darabra tehető. Vasuti ászokfa kerekszámában 670.000 drb készült, ilyenmü fa impregnáltatott mintegy 42.000 m^3 . Faszéntermelés, helyenként kátrány és faeczet termeléssel 1·53 millió

hl-re megy fel. Farostanyag gyártás céljából 114 ipartelep 128.710 m^3 lúcz- és jegenyefenyő fát dolgozott fel.

Azonfelül a legkülönbözőbb faipar ágak virágzanak Csehországban, de erre vonatkozólag nem állunk megfelelő adatok rendelkezésére.

Az erdészeti igazgatás és kezeléstről meglehetősen szűk körben mozgó adatok vannak közölve; ezekből kitűnik, hogy Csehország erdőtisztikara az 1875-ki létszám szerint 3892 embert számlál, a kik közül igazgató tiszt (leitender Forstwirth) 459, erdőhivatali tiszt (Forstbeamte) 529, erdőgondnok (Revierbeamte) 1954, erdészsegéd (Forstadjunkt) 950.

Az erdővédelemmel 5915 erdőőr (Waldheger) van megbízva.

9807 főnyi összes személyzeti létszám mellett a felsőbb erdészeti államvizsgát letette 253, az erdővédelmi és műszaki személyzet számára előírt alsóbb rendű vizsgát 3181.

Egy gondnoksági tisztre (Revierbeamte) esik átlag 455 *ha* (1322 hold), egy erdőtisztre (Forstbeamte) 379 *ha* (659 hold), egy erdőőrre (Heger) 249 *ha* (422 hold), egy alsóbbrendű erdőőrre (Schutzorgan) pedig átlag 150 *ha* (264 hold erdő).

A napi munkabérek 30—100 krajczárig mennek. Döntési, vízvezetési és utépitési munkálatoknál az alku szerinti napi keresmény 40 krtól 2 frtig terjed. Ezekben vannak röviden ismertetve Csehország erdőstatistikai adatai.

Vadászati tárcza.

Vaddisznó vadászat Temesmegyében.

Irta: Vadas Jenő.

„Czigány és Lanka“!!

Van-e a számottevő vaddisznóvadász Temes-, Torontál- és Krassó-Szörénymegyékben, ki e két nevet ne ismerné? Alig hiszem. De ha mégis akadna, kerítse sorát, hogy részt vehessen olyan vaddisznó vadászon, melyen e két név viselője működik.

És ha a vadász szívében a vadászati izgalmakszülte láng már kialvófélben volna, ha a felhevülés, vadászatokon megédzett lelkületén már nem vesz erőt, ily vadászatokon újból kigyullad szívében a láng, idegeit újra egész hatalmába ejti